

Arkösund

Arkö båk återställd till 1927 års utseende

Sedan ett par hundra år har Arkö båk väglett sjöfarande, i decennier har den förfallit och varit nära att rivras.

Nu har den nyrenoverade båken invigts.

Redan när båten med alla gäster närmade sig Arkö lyste den röd-vita fasaden i solen. Tre väggar är röda medan den tredje, den mot sjön är vit, precis som den ursprungligen var.

Men under decennierna har förfallet varit stort och före renoveringen var den jämngrå. Redan 1976 var stadsantikvarie Ann-Charlotte Hertz ute vid båken. Det i samband med att den klassades som skyddsvärd. Då saknades pengar och initiativ.

På lördagen kunde hon inviga den monumentala båken. Fram till restaureringen var Arkö båk i Sjöfartsverkets ägo, men verket meddelade för flera år sedan att den spelat ut sin roll för handelsjöfarten och att verket inte ville ha den kvar.

Verket såg gärna att någon hembygdsförening tog över den och man lovade ersättning motsvarande vad en rivning skulle kosta.

Våren 2005 bildades den ideella Föreningen Arkö båks vänner, som nu står som ägare av båken. Där ingår Östkind's hembygdsförening, byalag, ett par segelsällskap, intresseföreningar, företag och privatpersoner. Sedan det övertagandet har det gått fort. Restaureringen har till stor del genomförts under hösten 2005.

Restaureringen har kostat cirka 850 000 kronor plus allt ideellt arbete. Sjöfartsverket har bidragit med 500 000 kronor och länsantikvarien med 100 000 kronor. Resten finansieras av EU-medel.

20 meter hög reser sig Arkö båk på östra delen av Arkö i Arkösunds skärgård. Redan 1813 byggdes en så kallad spirbåk på platsen, som sedan har byggts om och förändrats, men någon form av sjömärke har funnits sedan slutet på 1700-talet, det äldsta en jättegran. 1891 fick båken sin nuvarande höjd. Grunden är en brädbeklädd stolpkonstruktion, som 1927 täcktes med eternitplattor. Tidigare var den täckt med stickspån.

Det är till 1927 års skick och utseende Arkö båk nu har återställts, berättade Gunnar Petersson, ordförande i Östkind's hembygdsförening.

I stort sett allt har lagats på båken, timmerstomme, brädväggar, stödvajrar och fästen. Eternitplattorna och kontrollerats och kompletterats. Taket har lagats med järnplåt. Till sist har båken tvättats och sedan målats med linoljefärg. Återstår gör att lagas invändiga plattformar och förse dem med trätrappor.

Arkö båk, Svarta Utterklabbens båk, Viskärs fyr med tillhörande gamla bostäder och den gamla lotsutkiken på Viskär speglar gamla tiders sjöfart och den centrala roll Arkö hade.

Förhoppningen är att båken skall byggnadsminnesförklaras. Den används fortfarande av fritidsselgare när de navigerar.

Läs mer i onsdagens NT!

BÖRJE GAVÉR

Stadsantikvarie Ann-Charlotte Hertz invigningstalade när Arkö båk nyinvigdes ute på Arkö på lördagseftermiddagen. I bakgrunden, ordföranden i Föreningen Arkö båks vänner, Lars Westerholm.
FOTO: BÖRJE GAVÉR